

FÖP LANDSBYGDSCENTRA

Samråd 2017

HORTLAX
ROSVIK
ROKNÄS/SJULNÄS
NORRFJÄRDEN
JÄVRE

Hortlax

Sid 2

Dialog som arbetssätt

Att i dialog möta medborgarna på hemmaplan och ta del av önskemål, kritik och förslag är arbetssätt för de fördjupade översiktsplanerna för landsbygdscentra, FÖP. De samrådsförslag som nu arbetats fram är i hög grad baserade på det som framkommit under olika dialoger¹. Människors delaktighet i dialog med kommunens politiker och tjänstemän är förutsättningen för beslut om prioriteringar gynnsamt samarbete för utveckling av landsbygden och dess centra. Genomförande av förslag kommer att kräva samarbete och samsyn med olika aktörer inom orten.²

Bakgrund

Piteå kommun har en ny kommunövergripande översiktsplan, 'ÖP 2030 Vårt framtida Piteå/ En levande stad och en modern landsbygd' antagen av KF 2016. Översiktsplanen föreslår fördjupade översiktsplaner, FÖP, för fem landsbygdscentra. Orterna är Rosvik, Norrfjärden, Rognäs/Sjelnäs, Hortlax och Jävre. De är belägna i den del av kommunen som i ÖP 2030 definieras som *landsbygd*.³

Landsbygdscentra och landsbygden

Hälften av kommunens invånare lever på landsbygden utanför Piteå stad och att vidmakthålla och utveckla levande orter med service nära medborgarna på är angeläget. *Befolkningsmängden*⁴ i föreslagna landsbygdscentra ger idag underlag för god service. Därför bedöms långsiktiga möjligheter finnas att här hålla en god servicenivå, både offentlig och kommersiell. Funktionella Landsbygdscentra förutsätter att service fungerar också för det omland av byar som försörjer och nyttjar servicen i Landsbygdscentra. Byarna i omlanden ingår i upptagningsområden för skola och omsorg för respektive landsbygdscentra. Utvecklade landsbygdscentra utvecklar ett bra nät av service som förutsättning för attraktiva byar att bo i för stora delar av kommunen.

Mål och inriktning

Positiv utveckling i de minde tätorterna är viktigt för kommunens långsiktiga hållbarhet. Arbetet med fördjupade översiktsplaner syftar till att vidmakthålla och skapa varaktiga förutsättningar för att boende och arbete på landsbygden ska vara ett möjligt och attraktivt alternativ. Ingångsvärden för arbetet är att skapa förutsättningar för:

- en ökad befolkning på landsbygden som del av kommunens målsättning att år 2020 ha 43 000 invånare och år 2030 ha 46 000 invånare
- varierad tillgång av bostäder, både flerfamiljshus och enfamiljshus, vilket ger möjligheter att attrahera människor i olika livssituationer
- samhällelig service, omsorg, skola och vård som ger attraktionskraft och trygghet
- goda kommunikationer som gör arbete och delaktighet i samhället möjligt inom ett område större än ortens

Målen innebär bebyggelseutveckling, att företag främjas och att kommunens satsningar ska riktas mot att uppnå stärkt underlag för service i landsbygdscentra.

Uppdrag och förväntat resultat

Satsning på Landsbygdscentra är en del av kommunens arbete för hållbar utveckling i hela kommunen. Med målet att vidmakthålla och utveckla service nära medborgarna ska förutsättningar för utveckling tas tillvara. Förslag ska bidra till ökad attraktivitet på respektive ort. Särskilt fokus ska läggas på barn och unga och på frågor om jämställdhet och integration.

FÖP Landsbygdscentra omsätter i andra utredningar och strategier vunna kunskaper om markanvändning, d v s säkrar bevarande och utveckling och levererar underlag för fortsatt fysisk planering och utvecklingsprojekt i orterna.

¹ Resultatet av tidiga dialoger finns sammanställda ortsvis i separat dokument, se Piteå kommuns hemsida

² Förslag till markanvändning och utpekade områden är endast till dels avstämd med mark-/ fastighetsägare. Samråd kommer att ske med samtliga berörda mark-/ fastighetsägare. Samrådet kommer att utvisa om förslag är genomförbara.

³ Definitionen av *landsbygd* är ett område från vilket man på mindre än 40 minuters resväg med bil kan nå kommunens centrum, definition Tillväxtverket

⁴ *Befolkningsmängd* som underlag för service i mindre orter, se definition Tillväxtverket. I FÖP Landsbygdscentra tillämpas reviderade befolkningstal i överensstämmelse med orters storlek i Piteå kommun.

Sid 3

Hortlax som ort

Hortlax idag

I Hortlax bor 1993 personer, 1044 män och 949 kvinnor. Åldersgrupperna i förvärvsarbetande ålder är de största. Förvärvsfrekvensen är hög, 91% av männen och 83% av kvinnorna i yrkesverksam ålder förvärvsarbetar, de flesta utanför Hortlax. Hortlax har en förhållandevis stor inpendling (275 personer).

Hortlax är en av kommunens större orter med en tät, stundtals stadsmässig bebyggelsestruktur. Mellan gamla gårdar har en tätort med modernare bebyggelse i regelbundna kvarter vuxit fram. 1915 bildades Hortlax församling vilket förändrade byns utveckling. I anslutning till kyrkan och längs Hortlaxvägen har ett centrum med affärer vuxit fram. Under 1900-talets andra hälft förtätades den ursprungliga glesa bystrukturen med villabebyggelse, främst mellan Sörbyn, Nördbyn och Norrby, en del av Görjället.

I Hortlax finns kommersiell och samhällelig service – dagligvaruhandel; vårdcentral, äldreboende/vård-, trygghets-, seniorboende; kyrka, begravningsplats, blomsteraffär; barnomsorg, skola hela grundskolan, bibliotek, sporthall, simhall, idrottsplats med fotbollsplan, motionsspår; samlingslokaler, restaurang. Utspritt finns fastigheter med företagsverksamhet. Verksamhetsområde finns i Maran intill E4. Många samhällsfunktioner delas med Bergsviken.

Landsbygdscentra Social hållbarhet

Bakgrund

Hållbar utveckling 'ÖP 2030 Vårt framtida Piteå'

Översiktsplanens utgångspunkt är att planera för hållbar utveckling och en befolkningstillväxt i hela kommunen. Planeringen av mark- och vattenanvändning samt bebyggelsens utveckling ska präglas av en helhetssyn. En hållbar samhällsutveckling innebär att våra gemensamma resurser förvaltas på ett sätt som är långsiktigt, effektivt och stabilt för kommande generationer. Målsättningen är att samhällsbyggnad i Piteå ska utgå från social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet¹.

I FÖP Landsbygdscentra har **social hållbarhet** ett förstärkt fokus och metoden för arbetet med detta beskrivs i följande stycke. Utifrån politiska beslut har extra fokus lagts på **barn och unga, jämställdhet** och **integration**.

Metod Fördjupad översiktsplan Landsbygdscentra FÖP, Social hållbarhet

Varje del i samrådshandlingen har genomlysts ur ett socialt hållbarhetsperspektiv och då särskilt utifrån fokusområdena. För att få kunskap och insikt i dessa områden har följande metoder och verktyg använts.

- Dialog med barn och unga inom respektive landsbygdscentra har genomförts. Medverkande var barn i årskurs två och fem och/eller sex samt med elevrådsrepresentanter för högstadiet. Resultaten av dialogen sammanfattas i texten nedan.
- Bakgrundsmaterial för varje landsbygdscentrum beskrivs så långt det är möjligt utifrån könsuppdelad statistik.
- Tillgänglighetsrapport avseende beståndet av flerbostadshus för personer med funktionsnedsättning.
- Trygghetsundersökningar
- Prognoser för antal äldre i olika stadsdelar och byar.
- Dialog med personal från flyktingmottagningen

Faktaruta

För att beskriva hur pass väl en plats och en verksamhet fungerar för människor med funktionsnedsättning används begreppet "tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning" alternativt "tillgänglighet för alla".

Barn och unga

Hållbarhet

Samtliga förskolor och skolor är diplomerade för hållbar utveckling.

Genomförda undersökningar

Elevhälsosamtalen 2016 visar att flickor och pojkar i Hortlax skolor (årskurserna fyra och sju) rapporterar att det mår bra eller mycket bra i lika eller större utsträckning (mellan 90 till 100 procent, beroende på kön och årskurs) än i Piteå i genomsnitt. Andelen pojkar i årskurs fyra i Hortlax är dock ett undantag. Av dessa rapporterar 83 procent att de mår bra jämfört med genomsnittet i Piteå där 94 procent rapporterar att de mår bra i denna grupp.

Andelarna som är fysiskt aktiva på sin fritid minst tre gånger i veckan är 50 procent av flickorna 60 procent av pojkarna i årskurs fyra i Hortlax. Dessa andelar är mindre än flickor och pojkar i Piteå i genomsnitt, 65

¹ Piteå kommuns verksamhetsplan - Plan för hållbarhet.

respektive 77 procent. Tvärtom är förhållandet ibland flickor och pojkar i årskurs sju, där är andelarna som är fysiskt aktiva större i Hortlax, 87 respektive 68 procent, än i Piteå i genomsnitt, 60 respektive 54 procent.

I undersökningen Personligt 2016 framkommer att de flesta flickor och pojkar i årskurs sju och nio tillbringar sin fritid hemma, mellan 60 till 70 procent. Detta gäller både för Hortlaxelever och elever i övriga kommunen. Näst vanligast är det att tillbringa sin fritid hemma hos en kompis/vän (vanligare bland flickor än bland pojkar). Därefter är det på fritidsanläggningar Hortlaxeleverna vistas och i minst utsträckning på byn/stan.

I Hortlax är både fler flickor och pojkar i årskurs sju och nio med i någon förening (mellan 76 till 79 procent) än bland övriga flickor och pojkar i kommunen (mellan 67 till 71 procent).

Dialoger - Barn och ungas egna perspektiv

Barnen trivs bra för att det är nära till kompisar, stora ytor att röra sig på, närhet till natur och skog och det är lugnt. Barnen önskar dock att det skräpades ned mindre (bl a mindre häst- och hundbajs), att de bodde närmare skolan och bättre trafiksäkerhet såsom jämn markbeläggning, tryggare passager, bättre belysning, lägre hastigheter och fler gång- och cykelvägar. Det skulle vilja att det fanns fler soptunnor, hundlatriner och bättre lekparkar. Ungdomarna tycker att det finns för lite att göra, det finns mest att göra för småbarnsgrupper och vuxna. De önskar ett ställe att hänga på, t ex en ungdomsgård. Platser som de unga tidigare använt har försvunnit pga. husbyggen. Viktiga platser är skogarna, stigarna, Igeltjärnsberget och Ursberget. Utomhus upplever de unga att utrustning förfaller, såsom bänkar och lekplatser.

Barnen leker och hänger vid lekplatser, på skolgården, sporthallen, Brönaparken, hemma hos varandra, Heden och bensinstationen. Kyrskogen vid kyrkan används av skolan. Badställen på sommaren är Hemlunda, Pottan och sjön i Blåsmark. De unga vill bevara det som finns och förädla det, t ex lekparkar och badplatser. De önskar hellre små lekplatser närmare hemmet än stora lekplatser längre bort från hemmet och på färre ställen.

Jämställdhet

Fler män än kvinnor är bosatta i Hortlax, 52 respektive 48 procent, jämfört med kommungenomsnittet, där könen är jämnt representerade. En större andel av befolkningen i Hortlax förvärvsarbetar än i Piteå i genomsnitt. Fler män än kvinnor förvärvsarbetar, 91 respektive 83 procent. Könsskillnaden är större än i Piteå i genomsnitt. Orsaken till skillnaden är okänd.

Av dem som förvärvsarbetar är det fler män än kvinnor som pendlar ut från Hortlax, 87 respektive 81 procent. Vilket betyder att fler kvinnor har arbete på orten. I Hortlax är det 38 procent av invånarna som har tillgång till busskort och 93 procent av hushållen äger eller har tillgång till bil.

Både kvinnor och män 16-84 år i Hortlax- och Jävrområdena tenderar att rapportera sin hälsa som god eller mycket god i större utsträckning än i kvinnor och män i Piteå i genomsnitt, även om skillnaderna inte kan säkerställas statistiskt. 73 procent av kvinnorna i Hortlax/Jävre och 69 procent av kvinnorna i övriga Piteå rapporterade sin hälsa som god. Motsvarande siffror för män var 74 procent i Hortlax/Jävre jämfört med 70 procent män i övriga Piteå. Hortlax- och Jävrebarnas psykiska välbefinnande skiljer sig inte från övriga boende i Piteå kommun i åldrarna 16-84 år.

Andelen kvinnor och män 16-84 år i Hortlax och Jävre som är fysiskt aktiva minst 30 min per dag ligger på samma nivå som i Piteå i genomsnitt. 65 procent av kvinnorna och 69 procent av männen är fysiskt aktiva minst 30 minuter per dag i Hortlax/Jävre².

Integration

I Hortlax är det i dagsläget privata hyresvärdar som hyr ut boende till nyanlända. Det finns behov av fler bostäder. Ensamkommande flyktingbarn bor i Hortlax. Många nyanlända har inte körkort eller biltillgång och

² Befolkningssenkäten ”Hälsa på lika villkor” 2014.

därför är kollektivtrafiken enda sättet för många att kunna transportera sig om de ska kunna bo på orten och kunna arbeta eller studera. Fler bussturer behövs, även på helgerna. Emottagandet i Hortlax med omland har fungerat på ett bra sätt.

Långtidsprognos för antalet äldre visar på att kvinnor och män i åldern 80 -100 år tros öka från år 2017 till år 2037. Det kan innebära ökade behov av stöd och hjälp både i och utanför hemmet. Totalt beräknas det år 2037 att bo 226 personer över 80 år i Hortlax (147 kvinnor och 79 män)³

Hortlax hade år 2015 totalt 137 lägenheter i flerbostadshus. Av dessa var drygt 40 procent tillgängliga med rullstol, nästan 70 procent var tillgängliga med rollator och en tredjedel var inte alls tillgängliga⁴. Polisens trygghetsmätning 2016 visar att i de södra delarna upplevs tryggheten som god, liksom övriga delar i Piteå.

FÖRSLAG Social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet

Vid exploateringar, markanvändning, markanvisningar, planering för bebyggelse och detaljplaner etc. ska hållbar utveckling ingå som en del i arbetet. Detta innebär att framtagna checklistor för att säkerställa social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet ska användas i samhällsplaneringsprocessen.

³ Befolkningsprognos 2016-2040, Piteå kommun. Demografisk framskrivning med trendbaserad framskrivning av inflyttare, baserad på befolkningen i kommunen 160630.

⁴ Under 2015 genomfördes en inventering av tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i hela flerbostadshusbeståndet i Piteå kommun. Rapport: Wikman, L. Tillgänglighet till bostäder i Piteå. Wikman-konsult AB 2015.

Natur och vatten

Hortlax är omges av öppna odlingsmarker. I området finns två slättsjöar, Avan och Höträsket. Dessa avvattnas av Avabäcken och Höträskbäcken som båda har god uppvandring av fisk från havet. Förutom de stora odlingsmarkerna finns ett skogsområde mellan Hortlax och Bergsviken som i Översiktsplan ÖP 2030, är utpekade som 'närlatur av särskild betydelse'. Området är viktigt för boende i både Bergsviken och Hortlax. Ytterligare ett område med närlatur av särskild betydelse är Tingsholmen.

Bristområden

- Övergödning med påföljande igenväxning av de två sjöarna Avan och Höträsket uppfattas som ett stort problem bland boende. Övergödningen har inneburit att badplatsen i Höträsket inte längre används. Hortlax saknar därför ett nära naturbad.
- Skogsområdet mellan Hortlax och Bergsviken, utpekade som "närlatur, särskild betydelse" är ett viktigt rekreations- och motionsområde för många närboende och har även naturvärden. Dessa värden och funktioner står idag i konflikt med utpekade utredningsområden för ny bebyggelse i ÖP2030.
- Utpekade skolskog saknas för Hortlaxskolan. Kyrkskogen vid kyrkan används av skolan.

FÖRSLAG Utvecklingsområden Natur och vatten

För att stärka Hortlax attraktivitet - att bo i och att besöka - föreslås att viktiga hänsynsområden säkras på markanvändningskartan och att naturområden för rekreation och friluftsliv utvecklas.

- Övergödning och igenväxning av sjöar är ett problem på många platser i kommunen som ofta beror på näringsläckage från jord- och skogsbruk samt enskilda avlopp. I kommunens pågående arbete med att minska övergödning är tillsyn av enskilda avlopp, gödselhantering inom jordbruket och översyn av pågående markanvändning viktiga delar i arbetet med att minska igenväxningen av sjöar. Detta arbete förväntas på sikt ge förbättrade möjligheter till rekreation i vattenmiljöer såsom fiske och bad.
- Viktiga rekreationsskogar i närheten till boendemiljöer ska på ett föredömligt sätt säkras i översiktsplanen och skötas så att rekreativvärden långsiktigt tryggas. Konflikter med annan markanvändning ska undvikas.
- Naturområdet vid Görjället, i ÖP2030 klassat som "närlatur, särskild betydelse" föreslås **utgå** som bebyggelseområde (**karta punkt 1**).
- I samverkan med Hortlax skola säkras skolskog.

Grönstruktur

Grönstruktur idag

Hortlax omgärdas till största delen av öppna odlingsmarker. Skogsklädda ytor finns öster om Nördbyn samt mellan Hortlax och Bergsviken. Största delen avsatt parkmark är ett bälte runt bostadsområdet närmast Görgänget. Dessa ytor består av ängs- och skogsklädd mark.

I Hortlax pekas tre områden ut som 'närlatur, särskild betydelse' i ÖP 2030: skogsområdet mellan Hortlax och Bergsviken, område vid Tingsholmen samt mark runt Avan och Höträsket.

Hortlax byacentrum Brönabacken är ett torg i korsningen Hortlaxvägen/Cedervägen. Platsen sköts av byn.

Det finns två offentliga lekrområden: Bisittarvägen och Prästbovägen. Lekplats finns även vid skolan där dock stora ytor är asfalthav och dåligt strukturerade trafikytor.

Viktiga för såväl grönstruktur som för intrycket av Hortlax är de gamla björkalléerna.

Brister och behov

Utpekade områden och strukturer med närnatur finns inom bebyggelsen och bör säkras. Parkmark av större betydelse saknas. Många gamla björkar har tagits bort i byn och inga nya har planterats. Det saknas utpekade skolskogar/exkursionsområden. Stigen ned till båtplatser och bad vid Avan och Höträsket är bortglömda, byn har mist kontakten med sina nära vattnen.

FÖRSLAG Grönstruktur

I Hortlax är tillgänglig natur viktig att bevara

- Naturområdet Görgänget är viktigt för friluftslivet och området bör bevaras (**karta punkt 1**).
- Utemiljön vid skola-simhall utvecklas i samverkan med föreningsliv och ungdomar (**karta punkt 2**).
- Lekplatsen på Prästbovägen utvecklas till en grön oas genom att den kommunalt ägda marken avsätts som parkmark (**karta punkt 3**).
- Trädplan upprättas för Hortlax. Investerings- och driftmedel avsätts för trädplanen. Befintlig trädrad längst med gång- och cykelväg från Övramarken förlängs där så är möjligt längs med Hortlaxvägen fram till Cedervägen. Cedervägens trädrad restaureras. Olivvägen kan förses med trädrad. Träd planteras längs med Prästbovägen för att skapa en bättre förbindelse mellan centrum och lekparken. Delar av Norrbyvägen förses med träd.
- Avan och Höträsket kan tillgängliggöras ex vis genom stig, skyltning, iordningställande av grillplats.

Kultur och fritid

Föreningar och organisationer bidrar starkt till att landsbygden är levande. Föreningslivet står för stor del av verksamhet samt äger och driver anläggningar med stöd från kommunen.

De anläggningar och mötesplatser som finns underlättar möjligheter till möten och bidrar till social samvaro för alla.

För att stärka föreningarna och ge möjlighet till olika aktiviteter sker stor del av verksamheten inom samverkansområden. Närhet till naturen, till rekreation och möjlighet att vistas i ute är viktiga förutsättningar och tillgångar för landsbygden. Detsamma gäller tillgång till allmänna platser som bad-, lek-, idrottsplatser och bibliotek.

Kultur och fritid i Hortlax

Byacentrumparken Brönaparken med skulpturen 'Enighet', utgör centrum för Hortlax. I anslutning till Hortlax skola finns filialbibliotek, sporthall, simhall, skidspår samt en näridrottsplats som spolas till en isbana under vintersäsong. Rekreationsområde kring Höträsket har stor utvecklingspotential. Preparerade vinter- och vandringsleder med vindskydd och grillplatser ger möjlighet till naturupplevelser året om.

Scouterna har sin huvudverksamhet i närliggande områden. Idrottsverksamhet i området sker främst i Bergsviken där det bl a finns fotbollshall, konstgräsplan, elljusspår med utegym samt en näridrottsplats med inriktning på friidrott.

FÖRSLAG Kultur och fritid

Det bör finnas ett grundutbud av anläggningar för Kultur- och fritidsverksamhet i samtliga landsbygdscentra. Anläggningarna ska täcka behov både sommar och vinter samt matcha kvinnor, mäns, flickors och pojkars intressen och behov. Förslaget är att det ska finnas

- en näridrottsplats och en isbana i anslutning till skolan samt elljusspår och utegym
- möjlighet att bedriva inomhusidrott i sporthall samt en fotbollsplan utomhus
- mötesplatser och tillgång till filialbibliotek eller bokbuss
- möjlighet att nyttja befintliga kommunala lokaler för kultur- och fritidsverksamhet på kvällstid

I Hortlax föreslås

- Fortsatt utveckling av idrotts- och spontanytor i anslutning till skolan (**karta punkt 2**).
- Mötesplatsen i sim- och sporthallen både inne och ute utvecklas i samverkan med föreningsliv och ungdomar (**karta pkt 2**).
- Områden VID Höträsket och Avan utreds som rekreationsområde (**karta punkt 4**).

Investering av anläggningar på landsbygden bör ske av föreningslivet med stöd av kommunala bidrag. Driftsfrågan av kultur- och fritidsanläggningar bör utredas.

Samhällsservice Skola

Skolan idag

I Hortlax med omland finns 5 skolor som idag är i drift: Hortlaxskolan årskurs 7-9 ca 320 elever, Bergsviksskolan förskoleklass till årskurs 6 med ca 270 elever, Norrbyskolan förskoleklass till årskurs 6 med ca 210 elever, Jävre skola förskoleklass till årskurs 6 med ca 70 elever och Dalbackens friskola ca 50 elever i förskoleklass - årskurs 6.

I årskurs 7 går elever från dessa 5 skolor i Hortlaxskolan. I Hortlax finns idag 6 förskoleavdelningar, varav Ängens förskola och Norrby förskola i Hälsocentralen. I dagsläget ligger både Hortlaxskolan och Norrbyskolan på sin maxkapacitet. Redan idag behövs större lokaler för musik och slöjd på Hortlaxskolan. Nybyggnationer av villor och flerbostadshus i Hortlax innebär att behovet av skol- och förskolelokaler ökar.

FÖRSLAG Skola

Kapacitetsfrågorna för skolan behöver beaktas tidigt i planeringen. Trafiksituationen runt skolan behöver förbättras.

- En elevprognos som innefattar nybyggnationer, flyttströmmar mm i syfte att bedöma lokalbehovet långsiktigt behöver göras.
- Möjligheten att bygga till Norrbyskolan behöver utredas. Utredningsområde. (**Karta punkt 1**).
- Översyn av utemiljön på skolområdet i Hortlax - trafikflöden, parkeringar, hämta lämna taxi, cykelvägar, belysning; aktiviteter etc. - behöver göras (**karta punkt 2**).

Samhällsservice Vård och omsorg

Diagram från befolkningskurva i Hortlax- placeras i nedre del av sida

Vård och omsorg i Hortlax idag

Hortlaxgårdens vård-och omsorgsboende har 60 lägenheter. Trygghetsboende med 11 lägenheter inryms i samma byggnad. Hemtjänstgrupperna för Hortlax och Bergsviken är också belägna i Hortlaxgården. Samvaron, med aktiviteter, bedrivs tre dagar per vecka, bemannad av hemtjänstpersonal. Seniorboende om 12 lägenheter finns centralt i Hortlax.

Hortlaxgården är ett populärt boende, så även trygghetsboendet. De äldre i Jävre, Hemmingsmark och Blåsmark söker till Hortlaxgården av naturliga skäl – historiskt känner man samhörighet med Hortlax. Däremot söker sig boende i Bergsviken lika gärna till centrala Piteå.

Dialog i Hortlax

Ett mindre antal personer visade intresse i Hortlax. De som deltog uttryckte klart att de vill bo kvar i Hortlax, även när de blir äldre. De vill då kunna bo i lägenhet alternativt marklägenhet/parhus och kunna sälja sina villor. Även önskan om att kunna köpa insatslägenheter framfördes. Det framkommer klart att behovet av lägenheter i Hortlax är påtagligt. Önskemål finns om att det byggs lägenheter nära affär, intill de hyreshus som byggdes sist.

FÖRSLAG Vård och omsorg

Hortlaxborna vill i första hand bo kvar i Hortlax. En förutsättning för både tillfredsställande boende för den enskilde och möjligheter till generationsväxling är att det ges förutsättningar att kunna sälja sina villor genom att alternativt boende och fler lägenheter/marklägenheter finns att tillgå.

Det är svårt att veta om antalet platser i vård-och omsorgsboende är tillräckligt. Hortlax är centralort för personer i ovan nämnda byar.

- Flera boendialternativ behövs med möjlighet att kunna flytta till lägenhet, marklägenheter eller anpassat boende i Hortlax.
- Lägenheter/anpassat boende bör byggas nära befintlig service/affär (**karta punkt 3**).

Vård och omsorg – definitioner **FAKTARUTA**

Trygghetsboende TB

TB, en så kallad mellanboendeform som överbryggar glappet mellan vanligt boende och särskilt boende för äldre som fyllt 75 år. I TB finns gemensamhetslokal och kommunanställd personal som ordnar aktiviteter i samarbete med frivilliga boende. Bostaden har bra tillgänglighet och möjlighet till social samvaro finns. I TB finns som regel hemtjänstens arbetslokal. TB omfattas inte av bistånds beslut och ingår inte i det kommunala åtagandet enligt socialtjänstlagen. För att ansöka om lägenhet i TB behöver man stå i Pitebos kö.

Trygghetstelefon tillhandahålls utan prövning. Hjälptillgodose via individuell ansökan om hemtjänst.

Antal lägenheter i trygghetsboende i Piteå är 58 stycken kommunägda (Fastighets- och Serviceför- valtningen) och 52 stycken i Pitebos regi. Lägenheterna har stor efterfrågan.

Enligt ny utredning från Socialdepartementet föreslås att kommuner ska kunna inrätta en särskild boendeform. Boendeformen kan betraktas som ett biståndsprovat TB och föreslås bli frivilligt för kommunerna att inrätta.

Seniorboende

Lägenheter med bra tillgänglighet och funktionalitet. Rymliga badrum. Inga trösklar. Hiss finns. Erbjuds till personer som är över 65 år och står i Pitebos lägenhetskö.

Vård- och omsorgsboende

För att idag komma ifråga för ett särskilt äldreboende, krävs ofta att den äldre behöver vård och omsorg dygnet runt.

Arbete och näringsliv

Karta över verksamhetsområde

Arbete och näringsliv idag

Hortlax arbetsmarknad består av 421 personer 2014, vilket efter Norrfjärden är den största arbetsmarknaden av fem utpekade landsbygdscentra. Hortlax har flest inpendlare till byn, 275 personer. Andelen företagare är låg och andelen offentligt anställda är hög. Hortlax är den arbetsmarknad med störst andel kvinnor i förhållande till män i %. Utmärkande förutom utbildning, vård och omsorg är bygg och tillverkning. Orten har hög offentlig servicenivå genom förekomst av vårdcentral. Hortlax har ortsspecifika företag som blomsterhandel och plantskola.

Hortlax är ett landsbygdscentra som är starkt kopplat till stadsdelen Bergsviken. Det är sannolikt därför man i Hortlax har en lägre andel som arbetar inom handel än i andra Landsbygdscentra. Diskussion om en stärkt centrumbildning blir därför inte lika central som i andra byar.

Service- och enmansföretags möjligheter för expansion är begränsad, då tillgång till kontor och serviceytor saknas. Sådana ytor förläggs med fördel till centrum för att uppnå en starkare puls. Vid dialogmötet framkom att det inte finns tillräckligt med industrimark i byn för att utveckla verksamheter. Hortlax läge i närhet av E4 har inte nyttjats för etablering av verksamheter tidigare. I gällande ÖP 2030 finns ett område utpekat för industriändamål i E4-nära läge.

FÖRSLAG Prioriteringar arbete och Näringsliv

Förslag och prioriteringar

- Den privata arbetsmarknaden behöver stärkas. Hortlax har en stark arbetsmarknad inom tillverkning och bygg. Verksamhetsområdet Maran mot E4 kommer att bli attraktivt genom en ny avfart/påfart till E4. Centrumgrupp för utveckling av verksamheter föreslås.
- Området Maran, avsatt för industriändamål, föreslås utvecklas genom detaljplan och paketering för potentiella etableringar vilket skulle stärka den privata arbetsmarknaden (**karta punkt 5**).
- Program för verksamhetsutveckling för Centrum tas fram. Behov av verksamhetslokaler utreds. Möjliggörande av företagshotell/att hyra olika lång tid/för distansföretag, för student, pensionär, föräldraledig etc. (**karta punkt 4**).
- Förvärvsfrekvensen för kvinnor är lägre än för män. Män förmodas pendla i högre omfattning. Studie görs med fokus, dels på hur jämställt arbetsmarknaden fungerar för kvinnor och män i landsbygden dels på förutsättningar för ökad sysselsättning på orten. Studie ska baseras på könsuppdelad statistik över kvinnor och män på landsbygden (alla orter).
- Studie av former för integration inom företagen i Landsbygdscentra utförs. Kan arbetstillfällen skapas genom samverkan mellan olika organisationer (kyrkan, kommunen, assistans/serviceföretag etc.)
- Utveckling av kollektivtrafik och gång- och cykelvägar betraktas även som en näringslivsfråga då det ökar möjligheterna till arbete om man inte har möjlighet till biltransport.

Kulturmiljö

Historik och kulturmiljövärden idag

Hortlax tillhör Piteå kommuns större byar vars historia går tillbaka till medeltiden. Bebyggelsen låg då vid en havsvik och delvis på öar. Genom landhöjningen frigjordes bördiga sedimentjordar där jordbruk etablerades. Byn växte kontinuerligt och 1876 var Hortlax den tredje största byn i Pitebygden. Gårdarna grupperades i ett antal byklungor som exempelvis Sörbyn och Nördbyn, utan någon speciell hierarki.

Trots förtätningarna är de äldre byadelarna fortfarande avläsbara genom de äldre gårdslägena, topografin och alléerna. Noterbart är att Norrby och i än högre grad Sörby, fortfarande bildar ortskanten av gamla gårdar i samspel med omgivande kulturlandskap och med gårdsbebyggelsen i omkringliggande byar, som Östanbäck. Vägar som Axvägen, Magnusvägen, Sörbyvägen och Norrbyvägen samt dess förlängning Östanbäcksvägen får sin karaktär av de gamla björkalléerna.

Byn präglas av flera välbevarade kulturmiljöer men kulturhistoriskt värdefull bebyggelse saknar, med undantag av kyrkan och f.d. kommunhuset, skydd utöver de allmänna skyddsbestämmelserna i PBL.

Följande kulturmiljöer i Hortlax är särskilt värdefulla:

- 1 Hortlax kyrka, 1917, arkitekt Edward Dahlbäck, är en blandning av jugend och nygotik. De tillhörande kyrkstugorna från 1920-talet i nationalromantisk stil är i sin form unika i Norrbotten. Kyrkan är tillsammans med kyrkstugorna en kulturhistoriskt mycket värdefull ensemble. Hortlax kyrka är skyddad enligt Kulturmiljölagen som kyrkligt byggnadsminne och ingår tillsammans med kyrkstaden i Riksintresset för kulturmiljövård.
- 2 Hortlaxvägen: Egnahem och affärsbyggnader, även flerbostadshus från 1900-talets första hälft. Särskilt nämnvärt: ortsbildspräglade sekelskifteshus Hortlaxvägen 9 och 34. Tidstypiska flerbostadshus från 1940-talet, Hortlaxvägen 25 och 27. F.d. kommunhus från 1955 (q-märkt).
- 3 Sörbyn, Magnusvägen: till stora delar välbevarade gårdsmiljöer längs Magnusvägen och Axvägen, särskilt: Axvägen 1, ortsbildspräglade, hel gårdsmiljö med ladugård, rundloge, stuga mm. Magnusvägen 13, norrbottensgård med dekor. Magnusvägen 19 sekelskiftesvilla, Magnusvägen 29, hel gårdsmiljö
- 4 Östanbäcksvägen: Två välbevarade gårdar, björkallé, speciellt nämnvärt Östanbäcksvägen 36, hel gårdsmiljö med stor dubbelladugård.
- 5 Lappnäset: Tre välbevarade gårdar
- 6 Maran, före detta konvalescenthem, med allé. Ursprunglig soldatbostad. Empirestil, flyttades från Rosfors bruk på 1830-talet.
- 7 Storfors varv → tillhör egentligen Bergsviken, (från dialogmöte)

FÖRSLAG Kulturmiljö

Förhållningssätt och åtgärder

- Nya bebyggelseområden planeras med hänsyn till det historiska förhållningssättet att bygga på höjderna för att inte ianspråkta jordbruksmark.
- Ur kulturmiljöperspektiv är det olämpligt att Hortlax växer med ny bebyggelse vid ortskanterna, i synnerhet mot Avan och Höträsket.
- Ur kulturmiljösynpunkt är det olämpligt att de öppna markerna vid Övermarken bebyggs. Utredningsområde för bebyggelse föreslås **utgå (karta punkt 1)**.
- Nybyggnation ska förhålla sig till omgivande kulturlandskapet, vad gäller volym, proportioner, materialval och placering.
- Det är värdefullt för Hortlax om traditionell bebyggelse som Norrbottensgårdar med mangårds- och ekonomibyggnader underhålls så att kulturhistoriska och estetiska värden bevaras och förstärks.

- Att bevara jordbruksmark är ett nationellt miljömål, det är värdefullt att odlingsmarken hålls i bruk eller hindras från igenväxning
- Alléer ska bevaras och förnygras. En trädplan upprättas för att befintliga alléer skyddas/återplanteras
- Kommunens kulturmiljöprogram behöver ses över avseende inventering av byggnader
- Ovan listade kulturmiljöernas värden säkerställs genom skyddsbestämmelser i detaljplan. I synnerhet angeläget för kyrkstaden, f.d. konvalescenthemmet, gårdsmiljöerna längs Magnusvägen, på Lappnåset och i Östanbäck.
- Utvecklingsprogram tas fram för Kyrkstaden (**karta punkt 2**).

Boende och byggande

Bebyggelse och boende idag

Största delen av bebyggelsen i Hortlax är enbostadshus. Här finns 361 enbostadshus och 22 flerbostadshus.¹ (Sammanläggning av SCB's tätortsavgränsning år 2010 och år 2015). Antalet lägenheter uppgår till 192 varav 71 st är i särskilt boende i Hortlaxgården. Mer än hälften av flerbostadshusen ägs av privata fastighetsägare. De flesta flerbostadshus är byggda under senare årtionden, i anslutning till Hortlaxvägen i centrum. Den centrala bebyggelsen av enbostadshus är formad i regelbundna kvarter under 1950-1970-talen. Enstaka avstyckade ej bebyggda tomter för enbostadshus finns. De flesta ägs av Piteå kommun.

Dagligvaruhandel, pizzeria, vårdcentral med apotek, äldre- och vårdboende; förskola, skola årskurs F-9, bibliotek, sporthall, badhus alla belägna utmed Hortlaxvägen. Spritt i centrum finns fastigheter med företagsverksamheter. Brönabacken fungerar som mötesplats i centrum.

Befolkning och bostäder - behov och brister

Flerfamiljshus och lägenheter efterfrågas, passande för olika åldersgrupper. Marklägenheter att hyra eller äga efterfrågas av dem som vill flytta från sina villor men som vill bo kvar i byn. Anpassat boende efterfrågas för äldre. Större lägenheter, 3:or och 4:or, saknas.

Vissa flyttar också till Hortlax för att bo nära staden men ändå lantligt, varvid tomter att bygga på utanför kvartersstrukturer efterfrågas, samt större tomter och mera generösa byggrätter.

Centrum - behov och brister

Hortlax har sin centrumbildning längs Hortlaxvägen genom hela tätorten. Vägen byggs om med fokus på trafiksäkerhet av Trafikverket. Ytterligare utveckling av ytor i anslutning till vägen behövs för att utveckla centrum i Hortlax.

FÖRSLAG Boende och byggande

Målsättningar

Det övergripande målet är att åstadkomma byggande av flerbostadshus för människor i olika skeenden i livet, i centrum nära service på ett sätt som förädlar byakärnan. Förtätning i byn ska utveckla centrum. Mål är vidare att möjliggöra nya villatomter. Åtgärder ska skapa bättre gestaltning, tydlighet, trygghet och tillgänglighet för alla.

Generella åtgärder (gemensamma för alla landsbygdscentra)

- Gemensam kö ortsvis för kommunala och privata fastighetsägare utreds.
- Förbättrad tomtekatalog för enbostadshus, med ökad överskådlighet utvecklas och föreslås omfatta såväl privata som kommunala tomter (kommunalt initiativ).
- Skolans och barns behov utreds och beaktas inför beslut om exploatering av områden/miljöer.
- Vid nyproduktion bör variation av upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar möjliggöras för främjande av social inkludering.

- Tillgänglighetsåtgärder i flerbostadshusbeståndet utförs utifrån inventering av tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning Tillgänglighetsåtgärder i flerbostadshusbeståndet utförs utifrån inventering av tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.
- Tillgänglighetsvandringar av centrum bör genomföras utifrån funktionshinderperspektiv.
- Planbestämmelser för detaljplaner utformas för att medge olika tomtstorlekar.

Förslag flerbostadshus

En förtätning av byakärnan med flerbostadshus skulle öka byns attraktivitet och nyttja befintlig infrastruktur (kommunikationer, VA). Områden för flerbostadshus utpekade inom befintlig bebyggelsestruktur och i närhet av affär/service.

Ny bebyggelse med flerbostadshus föreslås inom

- Flerbostadshus/marklägenheter, anpassat boende, förtätning av detaljplanelagt område, detaljplan DC0402 och D0401. Fastigheten ägs av AB PiteBo respektive privat ägo. Både ägande- och hyresbostäder kan inrymmas. **(Karta punkt 3)**.
- Utredningsområde. Flerbostadshus. Området omfattas delvis av detaljplan DB423, parkmark, kräver ändring av detaljplan. Ägs av Piteå kommun. **(Karta punkt 4)**.

Förslag för enbostadshus

Områden för enbostadshus är utpekade i ÖP2030. Områden för enbostadshus kan i delar kompletteras med marklägenheter att hyra och/eller med flerbostadshus.

Ny bebyggelse med enbostadshus föreslås inom

- Enbostadshus Nördbyn. Detaljplan DB423. Planbestämmelse införs vilken möjliggör flexibla tomtstorlekar, för att tillgodose efterfrågan på större tomter och byggrätter. **(Karta punkt 5)**.
- Enbostadshus/marklägenheter. Förtätning. Ägare Piteå kommun/privat ägo. Detaljplan D 0401 respektive D 437. **(Karta punkt 6)**
- Utredningsområde i ÖP2030 för bostäder *utgår*. Värdefull jordbruksmark. Ägare Piteå kommun. **(Karta punkt 1)**.
- Utredningsområden bostäder ÖP2030. Konfliktområde Boende/ Närnatur särskild betydelse /Skolskog. Ägare Piteå kommun/privat ägo. Planprogram upprättas. **(Karta punkt 7)**.

Förslag Centrum

- Centrum utvecklas. Åtgärder kan vara fortsatt utveckling av platser i anslutning till Hortlaxvägen, översyn av lokaler och verksamheter, behov av ny bebyggelse; trafikfrågor, belysning, utemiljö, mötesplatser etc. En centrumgrupp med fastighetsägare, företrädare för byn, föreningar och andra aktörer bildas med målet att utveckla Centrum. **(Karta punkt 8)**.

Gestaltning

Karaktärsdrag och behov

Bebyggelsen i centrala Hortlax karaktäriseras av äldre gårdar omgivna av modernare bebyggelse, i regelbundna kvarter, med bibehållna tydliga gränser mot omgivande jordbruksmark och med gamla björkalléer längs vägarna. Den äldre byggelsen är i trä med traditionell färgsättning. Kyrkan, vitrappad, och kyrkstadens röda kyrkstugor, ligger på en höjd. Kyrktornet är en orienterings punkt över hela bygden.

Centrum är långsträckt längs Hortlaxvägen, mellan affären och skolan. Utefter vägen ligger det mesta av service och offentliga byggnader. Material och färger är varierande, våningshöjden är 2 till 2 1/2 våningar. De flesta flerbostadshus ligger också utefter eller i nära anslutning till Hortlaxvägen. Husen är utförda i olika nyanser av gult eller dito rött eller ljusrött tegel. En samlande plats är Brönabacken mellan Hortlaxgården och Hortlaxvägen vilken med fördel kan utvecklas vidare. Hortlaxvägen har haft kvar karaktären av genomfart men byggs om med bättre utformning för gång och cykel samt stadsgrönka.

FÖRSLAG Gestaltning

Centrumutveckling

Byakärnan utvecklas med målet att få till stånd ny bostadsbebyggelse i centrum samt att vårda alléerna.

- Ny flerbostadsbebyggelse eftersträvas i anslutning till centrum. Material och färg kan med fördel avvika från den äldre bebyggelsen för att behålla karaktären i centrala Hortlax. **(Karta punkt 3)**.
- Mark runt Hortlaxvägen utvecklas tillsammans med fastighetsägarna. Passager och platser på ömse sida av vägen ägnas särskild uppmärksamhet. **(Karta punkt 8)**.
- Brönabacken fortsätter att utvecklas som allmän plats för alla åldrar.
- En trädplan upprättas för centrala Hortlax jämte förslag till gång- och cykelvägar/promenader. För björkalléerna upprättas särskild dokumentation och förslag till förnyelse.

Förtätning av befintlig bebyggelsestruktur

Förtätningmöjligheter finns i centrala Hortlax. Flerfamiljshus kan förtäta byakärnan. Bebyggelsen kan ha större skala än befintlig. Byggnader kan uppföras i olika material och färg - variation bidrar till byns karaktär.

Sid 13

LIS Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS, innebär att kommunen har större möjligheter att ge dispens från det generella strandskyddet för bygge av hus eller anläggningar som gynnar utvecklingen av landsbygden om s k LIS-områden pekas ut. Förutsättningen för LIS-områden är att åtgärderna ger långsiktiga och positiva effekter på sysselsättning och/eller bidrar till att bevara bra service på landsbygden. Det långsiktiga skyddet av strändernas natur- och friluftsvärden får samtidigt inte äventyras. Allmänheten ska ha tillgång till stränderna och livsvillkor för djur- och växtlivet ska skyddas. LIS-områden ska pekas ut i översiktsplanen. LIS kan användas som en generell åtgärd och som en strategisk funktion för att stärka kommunen i glesbygd/landsbygd.

LIS i Piteå kommer att utgöra ett tematiskt tillägg till ÖP2030 Piteå kommun. I arbetet med 'FÖP Fördjupade översiktsplaner Landsbygdscentra' identifieras LIS-områden som kan stärka orterna.

Enligt de nationella regelverket för LIS ska kommunen vara restriktiv när områden pekas ut för landsbygdsutveckling i strandnära lägen vid kusten. I närheten av Landsbygdscentra i Piteå finns dock områden där s k luckbebyggelse är möjlig och strandnära lägen där gemensamma anläggningar behöver utvecklas.

FÖRSLAG LIS

Föreslagna LIS-områden är markerade på karta med grön punkt, symbol L.

Utpekande av Landsbygdscentra är ett ställningstagande för att vidmakthålla och utveckla de mindre tätorterna där underlaget för service är avgörande.

Ett kriterium för avgränsning av LIS-områden i de fördjupade översiktsplanerna i Piteå föreslås vara

- Landsbygdscentra - Rosvik, Norrfjärden, Roknäs/Sjulnäs, Hortlax och Jävre - utgör noder för utveckling i Piteå kommun. Inom ett avstånd av 10 km runt Landsbygdscentra eftersöks LIS-områden för komplettering av bebyggelse och anläggningar.
- Översiktligt identifierade områden, se illustration, utgör en bruttosumma av ytor som analyseras i arbete med tematiskt tillägg 'LIS i Piteå kommun'

- LIS-område föreslås för Höträsket och Avan efter utredning för att förbättra möjligheter för friluftsliv, ex vis badplats.

Föreslagna LIS-områden är markerade på karta med grön punkt, symbol L.

JORDBRUKSMARK i Landsbygdscentra

Samtliga utpekade Landsbygdscentra i Piteå är i grunden gamla jordbruksbyar med medeltida ursprung. Gamla boställen ligger på moränkullar och vägsträckningar följer höjdlägen i terrängen. Över tid har bebyggelsen vuxit ut även över tidigare betes- och ängsmarker. Under sena 1900-talet byggdes bostadsområden och tillhörande infrastruktur även på åkermark. Bebyggelse på sankområden har ställvis inneburit problem.

Bevarande av jordbruksmark är idag ett nationellt miljömål. Byggande på jordbruksmark ska undvikas. Idag är många potentiella områden för ny bebyggelse i översiktsplanen, ÖP2030, utpekade på jordbruksmark.

FÖRSLAG Jordbruksmark i Landsbygdscentra

Utpekande av Landsbygdscentra är ett ställningstagande för att vidmakthålla och utveckla de mindre tätorterna där möjligheter till attraktivt byggande är avgörande.

Förhållandet till jordbruksmarken i Landsbygdscentra föreslås vara

- Landsbygdscentra - Rosvik, Norrfjärden, Roknäs/Sjulnäs, Hortlax och Jävre - utgör noder för utveckling i Piteå kommun. Byggande är en prioriterad fråga varför även jordbruksmark kan komma att tas i anspråk.
- Alternativ till byggande på jordbruksmark ska alltid eftersökas. Vid intressekonflikter ska jordbruksmarken ges företräde.
- Nya större bebyggelseområden undviks på jordbruksmark
- Ny bebyggelse kan tillkomma på jordbruksmark i anslutning till befintlig bebyggelse, inom befintlig bebyggelsestruktur och inom eller i anslutning till verksamhetsområde VA.
- LRF ska alltid höras som remissinstans i frågor som berör jordbruksmark.

Trafik och kommunikationer

Trafiksystemet i Hortlax

Karaktäristisk är Hortlaxvägen som är genomfart och sträcker sig rakt genom samhället. Sträckningen inbjuder till höga hastigheter och åtgärdsförslag har arbetats fram av Trafikverket. Ombyggnad påbörjas hösten 2017. Vägstrukturen i övrigt är en kombination av gamla vägar och kompletterande nya gator som sammanbinder gammal och ny bebyggelse på ett stadsmässigt sätt. Säker passage över E4 mot vattnet finns vid Storfors.

Förbindelser med omland

I närhet av Hortlax passerar E4 vilket medger bra trafikförbindelser för motortrafik. Trafikverket planerar ny trafikplats längs E4 vid Hortlax i syfte att höja trafiksäkerheten och förenkla in- och utfart till/från Hortlax samt minska genomfartstrafik genom byakärnan.

Den södra korsningen E4-Lappnäsvägen, är i behov av trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Se figur xxx (BILD 1).

BILD 1 Södra korsning E4. *Figur xxx. Södra korsningen E4.*

Sammanhängande gång- och cykelvägar är goda mot Piteå centrum. Söderut finns förbindelser i blandtrafik i riktning mot Pitsund via Högländsnäs, Trollbäcken och Slammormora.

Förbindelser inom byn

Gång- och cykelvägar finns i Hortlax, i huvudsak mellan olika bydelar/bostadsområden, men saknas längs delar av Hortlaxvägen vilken är den viktigaste sträckan i överordnad gatustruktur. Trafikverket planerar en gång- och cykelväg med övergångsställen/passager längs Hortlaxvägen, vilka ska ansluta till befintliga gång- och cykelvägar vid Axvägen och Dammbrovägen, i syfte att höja trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter.

Övermarksvägen, Norra Hortlaxvägen samt delar av Hortlaxvägen inbjuder till höga hastigheter och är i behov av hastighetssänkande åtgärder.

I anslutning till Hortlax skola saknas gång- och cykelväg samt säkra övergångsställen/passager, vilket är av stor betydelse för barns säkra skolvägar.

Under planeringsskedet har förslag på gång- och cykelvägar och gång- och cykelpassager i Hortlax utpekats i Piteå kommuns *Gång- och cykelplan* (ej beslutad 2017). Vidare utredning krävs för föreslagna sträckor och passager.

Kollektivtrafik och pendling

Hortlax trafikeras av Citybuss tätortstrafik och Länstrafikens lokala busslinjer. Fyra busshållplatser har väderskydd. Hållplatserna är inte tillgänglighetsanpassade och saknar cykelparkeringar. Turerna är som tätas under dagtid på vardagar.

Längs E4 går länstrafikens stomlinjer. Hållplatser i nivå med Hortlax saknas. Samåkningsparkering finns vid Bergsviken norr om Hortlax, i korsningen Hemlundavägen och Arvidsjaurvägen.

FÖRSLAG Trafik och kommunikationer

Förslag till förbättrat trafiksystem innebär samverkan med Trafikverket i gemensamma frågor kring det statliga vägnätet, insatser för vägar och kommunikationer inom orten och mellan orterna samt förbättrad gestaltning och funktion för platser där trafik är en viktig del.

- Kommunen samverkar med Trafikverket för åtgärder längs Trafikverkets vägar:
 1. Trafikplats Hortlax.
 2. Trafiksäkerhetshöjande åtgärder i korsningen E4-Lappnäsvägen.
 3. Hastighetssänkande åtgärder Övermarksvägen/Hortlaxvägen/Norra Hortlaxvägen.
- Utbyggnad av gång- och cykelvägar samt gång- och cykelpassager i Hortlax. Barns säkra skolvägar prioriteras.

Följande sträckor i Hortlax finns utpekade i *Gång- och cykelplan* (ej beslutad 2017) och prioriteras i FÖP Landsbygdscentra:

4. Del av Hortlaxvägen.
5. Del av Östanbäcksvägen.
6. Del av Bisittarevägen.
7. Från Pinjevägen till befintlig gång- och cykelväg vid Domarevägen.

Följande passager i Hortlax finns utpekade i *Gång- och cykelplan* (ej beslutad 2017) och prioriteras i FÖP Landsbygdscentra:

8. Markvägen – befintlig gång- och cykelväg parallellt med Övermarksvägen/Norra Hortlaxvägen.
9. Hortlaxvägen – Räddarvägen – Höträskvägen.

- Kollektivtrafiken utvecklas i samverkan med Länstrafiken.
 - Utökade turer kvällar och helger, tätare turer dagtid.
 - Trygghets- och tillgänglighetsåtgärder i anslutning till busshållplatserna.
 - Cykelparkeringar i anslutning till busshållplatser.

Sid 16

Teknisk infrastruktur VA; Klimat_miljö; IT

Vatten och avlopp

Kommunal försörjning av dricksvatten och spillvatten förekommer i stor del av tätorten. Se figur xxx (BILD 2). Någon planerad utbyggnad kommunalt VA för befintlig bebyggelse finns inte i dagsläget (se vidare utbyggnadsplan 2017-2024).

BILD 2 Hortlax Verksamhetsområde VA. Figur xxx. Befintliga verksamhetsområden (lila/blått) för kommunalt vatten och avlopp.

I Hortlax härrör dricksvattenförsörjningen från Piteå kommuns huvudvattentäkt i Svensbyfjärden och produceras på Degerängets vattenverk innan vidare distribution.

Förutsättningarna för enskilt vatten och avlopp varierar utifrån markens genomsläpplighet, från låg till hög vilket kan översättas från dåliga till bra förutsättningar för enskilda vatten- och avloppsanläggningar.

Ingen kommunal vattentäkt eller reservvatten förekommer i området.

Utsläpp av dagvatten förekommer i området och leds till diken och sedermera ut i Inrefjärden och Yttrefjärden. Ingen rening av dagvattnet sker.

Avfallshantering

Hushållen har källsortering av brännbart och matavfall.

Det finns en återvinningsstation (ÅVS) som är belägen vid PiteEnergis värmeverk på Hortlaxvägen. Tillgång till en återvinningscentral (ÅVC) finns på Bredviksbergets avfallsanläggning.

Klimat och Energi

Fjärrvärme

Fjärrvärmeeffekten på södra sida Piteälven är cirka 8 MW. Fjärrvärmenätet i Hortlax sitter ihop med det centrala värmenätet i centrala Piteå där cirka 96 % är spillvärme från massaindustrin.

Det är cirka 180 kunder i Hortlax som är anslutna till fjärrvärmen.

I Hortlax så finns det en panncentral med en reservoljepanna och där pågår även utveckling av småskalig kraftvärme.

Elförsörjning

Elnätet i Hortlax landsbygdscentra har i dagsläget 452 elabonnenter som försörjs av ett 10 kV ledningsnät, med en god reservkapacitet för eventuell utveckling av bostadsbyggande.

Klimatanpassning

Enligt genomförd modellering av översvämning vid framtida kraftiga skyfall berörs i huvudsak vägar och åkermark. Se figur xxx (BILD 3).

BILD 3 x 3 Översvämningsmodell. (BILD 3.1 Dagens 100-årsregn, BILD 3.2 framtida 100-årsreg, BILD 3.3 100-årsstorm.) Figur xxx. Simulerade översvämningsmodeller vid kraftiga skyfall; dagens 100-årsregn, framtida 100-årsregn samt 100-årsstorm.

IT

AB PiteEnergi bygger, underhåller och äger Piteå kommuns stadsnät (fiber). Stadsnätet är ett öppet stadsnät, vilket innebär att olika leverantörer kan erbjuda tjänster till slutkund via stadsnätet.

I Hortlax finns möjlighet att förtäta befintligt nät.

FÖRSLAG VA, avlopp; Klimat_miljö; IT

(Se motsvarande numrering i kartan)

- **10.** Utredning av utformning, tillgänglighet och belysning vid ÅVS.
- Utpekade områden för bostadsbebyggelse kan komma att kräva utbyggnad av ledningsnät för VA.

Sammanfattning och åtgärder

Social hållbarhet

Hortlax är en ort med hög förvärvsfrekvens och utpendling men också inpendling. Antalet personer som arbetar i byn är relativt högt, särskilt kvinnor. Kommunikationerna är viktiga för arbete, fritid och integration. Barnen och ungdomarna trivs i Hortlax men upplever det som om 'deras miljöer' - miljön kring skolan, lekplatser, fritidsområden behöver ses över. Mötesplats inomhus och utomhus för ungdomar saknas. Trafikmiljön upplevs otrygg. Antalet äldre kommer att öka och behov av lösningar för äldre behöver tillgodoses.

Natur och vatten, Grönstruktur, Kultur och fritid

- Naturområden mellan Hortlax och Bergsviken föreslås bli säkrade i plan. Detta förutsätter utredning av struktur för ny bebyggelse
- Skolskog säkerställs i plan och kopplas på ett bra sätt till skolan och byn.
- Barnens miljöer ses över samlat. Mötesplats för ungdomar prioriteras.
- Trädplan upprättas. För björkalléerna upprättas särskild dokumentation och förnyelseförslag.
- Höträsket och Avans potential för friluftsliv utreds.

Samhällsservice, Skola, Vård och omsorg, Arbete och näringsliv

- Skolans område ses över avseende utbyggnadsmöjligheter, trafikmiljö och skolan som mötesplats både utomhus och inomhus - likaså gång- och cykelvägar mellan skolan och målpunkter i byn.
- Näridrottsplats föreslås vid skolan.
- Anpassat boende för äldre tillskapas. Byggnad av marklägenheter föreslås i centralt läge. Sammanbindande bra promenader i centrala byn behövs för äldre. Centrum utvecklas som plats för företagande.

Kulturmiljö, Boende byggande, Gestaltning

- Ny bebyggelse anpassas till värdefulla kulturmiljöer.
- Utpökade värdefulla kulturmiljöer/byggnader ges adekvat skydd. Utförda inventeringar kompletteras och kulturmiljöprogram för Rosvik arbetas fram.
- Byggnad av lägenheter prioriteras nära centrum/affär. Behovet av anpassat boende tillgodoses.
- Bebyggelsekaraktären utvecklas genom förtätning. Variation eftersträvas vad gäller material och färg.
- Centrums funktion utvecklas genom bebyggelse/eventuell påbyggnad. Gestaltungsförslag för centrala platser längs Hortlaxvägen utvecklas. Centrumgrupp med fastighetsägare bildas för utveckling av centrummiljön.

Trafik och kommunikationer, Teknisk försörjning

- Ny trafikplats längs E4 enligt Trafikverkets förslag föreslås för att förbättra trafikförbindelser till och från Hortlax och för att minska genomfartstrafik genom bykärnan.
- Gång- och cykelvägnätet inklusive passager byggs ut i Hortlax enligt Piteå kommuns *Gång- och cykelplan* (ej beslutad 2017), där barns säkra skolvägar prioriteras. Utöver Trafikverkets pågående byggnation av gång- och cykelväg längs Hortlaxvägen, är ytterligare delar av Hortlaxvägen i behov av gång- och cykelväg. Tillsammans med tillkomst av andra mindre länkar av gång- och cykelvägar samt passager är detta viktiga åtgärder för att möjliggöra sammanhängande gång- och cykelförbindelser inom Hortlax, däribland till Hortlax skola.
- Kollektivtrafiken utvecklas, där tillgänglighetsåtgärder och cykelparkeringar vid Hortlax busshållplatser är en viktig del.
- Belysning och tillgänglighet utreds vid återvinningsstation.
- Utpekade områden för bostadsbebyggelse kan komma att kräva utbyggnad av ledningsnät för VA.

Målbild Hortlax

Hortlax är en ort med hög servicenivå som delar många funktioner med Bergsviken. Utvecklingen av Hortlax stärks av gemensamma utvecklingsprojekt, byggande av lägenheter centralt och enfamiljshus i attraktiva lägen samt bra miljöer för barn och unga. De karaktäristiska björkalléerna ska förnyas. För Hortlax viktiga naturområden bevaras.